

Ks. MARIUSZ ROSIK

***Etos i egzegeza – Międzynarodowa Konferencja Naukowa,
Wydział Filologiczny i Wydział Teologiczny Uniwersytetu Śląskiego***
(Katowice 19–20 XI 2004 r.)

W dniach 19–20 XI 2004 r. odbyła się w Katowicach międzynarodowa konferencja naukowa *Etos i egzegeza*, organizowana przez Wydział Filologiczny i Wydział Teologiczny Uniwersytetu Śląskiego. Uczestnikami konferencji byli bibliści i filologowie z Polski, Włoch, Austrii, Słowacji, Hiszpanii, Czech i Słowenii. Wykład inauguracyjny obrady, zatytułowany: „Translating and Interpreting the Bible for Non-Biblical Scholarship: Dilemmas of a Dilettante” wygłosił Piotr Wilczek, dziekan Wydziału Filologicznego UŚ. Opierając się na materiałach dotyczących dysput biblijnych i teologicznych XVI w., prelegent ukazał konieczność wzajemnej współpracy pomiędzy biblistami i filologami w czasach współczesnych. Honorowy Gość konferencji, Klemens Stock SJ, sekretarz Papieskiej Komisji Biblijnej i były rektor Papieskiego Instytutu Biblijnego w Rzymie, wygłosił wykład na temat „Il fine proprio dell’esegesi biblica è la conoscenza della persona di Gesù”. Bazując na wybranych tekstach Markowych, Pawłowych i Janowych, prelegent wykazał, że ich autorzy koncentrują się zawsze na osobie Jezusa. Celem egzegezy jest takie poznanie Jezusa, które przeżywane będzie w wierze. Poznanie Chrystusa w konsekwencji prowadzi do poznania Ojca, zgodnie ze słowami: „Nikt nie przychodzi do Ojca inaczej jak tylko przeze Mnie” (J 14, 6). Ks. Henryk Witczyk z KUL wygłosił referat „Il dialogo fra Dio e l’uomo come oggetto principale dell’esegesi”. Swe niezwykle dynamiczne wystąpienie autor kończył słowami: „Egzegeza – jeżeli chcemy ją uprawiać jako interpretację Biblii w Kościele, ale też i we współczesnym świecie – powinna mieć antropologiczno-dialogiczny charakter, a jako przedmiot główny dialog Boga z człowiekiem. Jedynie taka interpretacja, która dobrze odsłania ten dialog, może bardziej skutecznie pomóc ludziom w nim uczestniczyć i jest działaniem nie tylko użytecznym, ale wręcz koniecznym w zsekularyzowanym świecie XXI w.”.

Temat wystąpienia Luisa Sanchez-Navarro z Fakultetu Teologicznego św. Tomasza z Madrytu brzmiał „The Patrocentric Structure of the »Teaching on the Mount«”. Literackie badania nad strukturą pierwszej z pięciu mów Jezusa zamieszczonych w Mateuszowej Ewangelii wskazują, że w jej centrum znajduje się Jezusowe wezwanie do „większej sprawiedliwości” w obliczu Ojca (Mt 6, 1–18). Zdaniem prelegenta, koncentryczna struktura rozdziałów 5–7 Ewangelii Mateuszowej ma swą rację teologiczną: centrum życia ucznia powinna być synowska relacja do Ojca niebieskiego. Zasadą tej relacji jest sprawiedliwość wyrażająca się w konkretnych czynach, głęboko wewnętrznie umotywowanych. Petr Marecek z uniwersytetu w Ołomuńcu mówił na temat „Il miracolo alle nozze di Cana. L’inizio dei segni di Gesù (2, 1–12)”. Prelegent w taki sposób interpretuje wydarzenie w Kanie, aby ukazać, że celem misji Jezusa jest przywrócenie radości

i pełni życia. O ile w wypadku Mateusza początek misji Jezusa zakotwiczony jest w błogosławieństwach kazania na Górze, o tyle Jan wykorzystuje dar znakomitego wina jako symbol jakości życia, do którego wzywa Jezus wierzących w Niego. Jorge Morales Rios z Papieskiego Ateneum Antonianum w Rzymie zaprezentował rozważania na temat „*Lo Spirito Santo e la conoscenza del mistero di Gesù: alcune riflessioni attorno a Mc 12,35–37*”. Prelegent dowodził, że nie ma innej możliwości wejścia do królestwa Bożego, jak poprzez osobiste przyjęcie Jezusa. Do zrozumienia tej prawdy przyczynia się sam Duch Święty. Anna Kucz z Uniwersytetu Śląskiego zaprezentowała rozważania, którym nadała tytuł „*Coraggio! Sono Io! Non abbiate paura!*« *Due riflessioni sulla paura e sulla tempesta*”. Osobiste przeżycia autorki stały się impulsem do niezwykle ciekawej interpretacji biblijnej perykopy o uciszeniu burzy przez Jezusa. Refleksje te przegradzają się w rozważania na temat lęku, jego przyczyn i natury. Ostateczną odpowiedzią na wewnętrzne lęki ludzkie może stać się wiara, zgodnie z wezwaniem Jezusa: „*Odwagi! Nie bójcie się! Ja jestem!*” Referat Massimo Grilli z Uniwersytetu Gregoriańskiego w Rzymie nosił tytuł „*Analisi pragmatica del testo biblico*”. Zajmując się tekstem Mt 28, 16–20, autor ukazuje model Kościoła, którego zadaniem jest misja ewangelizacyjna prowadzona przez uczniów, którzy stają się gwarantem przekazywanego orędzia. Misyjność Kościoła powinna być rozumiana jako wychowanie do etyki odpowiedzialności, polegającej na prawej intencji i działaniu w zgodności z wolą Boga.

Maksymilian Matjaz z Uniwersytetu w Lublanie podjął zagadnienie „*Die Jünger bei Markus und das Motiv der Furcht*”. Analizując opowiadanie o uciszeniu burzy przez Jezusa, autor dochodzi do wniosku, że pojawiający się tam motyw strachu uczniów ma podwójny aspekt: jest wyrazem doświadczenia świętości Boga w działaniu Jezusa i w Jego Osobie, a jednocześnie pokazuje stan wyzwania tego, co ludzkie. W ten sposób lęk i wiara nie są alternatywą, lecz są z sobą ściśle powiązane. Tadeusz Aleksandrowicz z Uniwersytetu w Katowicach przedstawił refleksję na temat „*«Soli Deo honor et gloria» – Autour de la pragmatique du texte*”. Referat stanowił ciekawe studium nad łacińską formułą, która zresztą umieszczona została na katowickiej katedrze. Prelegent postuluje, aby w interpretacji pragmatycznej treści formuły nie pomijać aspektów historyczno-literackich. Przemysław Marciniak (US) podjął temat „*Modern Theatre Theory vs. Mediaeval Text. The Case of Byzantine Theatre*”. Przedmiotem refleksji był bizantyński tekst dotyczący biblijnej sceny ukazującej trzech młodych mężczyzn w ognistym piecu. Spektakl, wystawiany na podstawie tego tekstu, może być odczytywany na różnych płaszczyznach jako pokonanie szatana przez chrześcijan, jako symbol odmowy chrześcijan do składania hołdu cesarzowi Rzymu czy wreszcie jako historia chrześcijan ortodoksyjnych, odmawiających uznania zwierzchnictwa papieża. Uniwersytet Warszawski reprezentowała Katarzyna Marciniak, z referatem „*Cicero at Thermopylae*”. Prelegentka dowodzi, że etos starożytnej Grecji wzbogacony został przez rzymskiego wieszacza elementami zaczerpniętymi z rzymskiej aksjologii. Epitafia pisane w oparciu o dystych Cyserona przedostały się do niemal wszystkich kultur krajów Europy Zachodniej. „*Modern Approaches to Greek Tragedy*” – to tytuł referatu Jana Kucharskiego z Katowic. Prelegent, analizując współczesne podejścia do tekstu antycznego, ukazuje, że ich wspólną cechą jest odmienny od dotychczasowego punkt wyjścia w badaniach. Tekst nie jest traktowany jako gotowy do odbioru komunikat, lecz tekstem, do którego trzeba dotrzeć poprzez skrupulatne badanie kontekstu.

Konferencja w Katowicach stała się także okazją do uczczenia jubileuszu 70. rocznicy urodzin prof. Klemensa Stocka, byłego rektora Papieskiego Instytutu Biblijnego w Rzymie i obecnego wykładowcy tegoż Instytutu, a także sekretarza generalnego Papieskiej Komisji Biblijnej. Z tej okazji przygotowany został Festschrift zatytułowany „On His Way. Studies in Honour of Professor Klemens Stock, S.J. on the Occasion of his 70-yr Birthday”, wydany przez Księgarnię św. Jacka, pod redakcją ks. Artura Maliny, gospodarza konferencji. Kontrybutorami artykułów do książki jubileuszowej są uczniowie profesora Stocka. Nie dziwi więc fakt, że wiele tekstów koncentruje się wokół zagadnień związanych z ewangelią Markową, która przez lata była przedmiotem szczególnego zainteresowania Jubilata. Uroczystemu wręczeniu książki towarzyszyło wzruszenie zarówno ze strony przyjmującego, jak i autorów publikacji.

Konferencja *Etos i egzegeza* na stałe wpisze się w historię bibliistyki polskiej, a miejmy nadzieję, także międzynarodowej. Bardzo dobra organizacja spotkania, życzliwa atmosfera, kompetencje prelegentów i ożywiona dyskusja – wszystko to uczyniło katowickie spotkanie intelektualną uczcą dla jego uczestników.